

Høringsuttalelse til Energimeldingen

Oslo 07.01.2016

Energi- og miljøkomiteen vedtok 24.11.2015 følgende:

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med energimeldingen legge frem en strategi som bidrar til realisering av demonstrasjonsprosjekter for flytende havvind og andre former for havbasert fornybar teknologi, og ser på mulighetene for norsk leverandørindustri utvikling innenfor fornybar energiproduksjon.

Storingsvedtak ble gjort etter innst. 70s (2015-2016) 01.12.2015.

Slik vi tolker dette vedtaket er hovedhensikten å fremme nye markedsmuligheter for norsk industri, for å stimulere til det grønne skiftet. Dette støttes av mange aktører både i det offentlige og i industrien.

Imidlertid kan vi stille oss noen sentrale spørsmål::

- Hvilke forutsetninger må til for å stimulere til vekst innen offshore vind
- Hvilken strategi er fornuftig å følge for å lykkes med å gjøre vekst i denne industrien til en del av et grønt skifte.

På bakgrunn av dette vil vi her legge frem for departementet vårt syn på hvor Norges forutsetninger for varig verdiskapning innenfor maritim fornybar kraftproduksjon er størst og lettest realiserbare. Videre vil vi presentere det vi ser som den beste løsningen for oppfyllelsen av innstilling 70s (2015-2016); en todelt strategi der man skiller mellom mål og virkemidler i

- 1) et kort tidsperspektiv der målet er å kapre markedsandeler i et rask voksende europeisk marked og å bygge opp en norsk leverandørindustri.
- 2) et lenger tidsperspektiv der man er klare på hvordan man ivaretar forutsetningene vi skaper gjennom å bygge en norsk industri i et fremtidig, homogenisert europeisk kraftmarked.

Forutsetningene

Slik vi leser Stortingets vedtak, ber man departementet om å fremme en strategi for vekst innenfor norsk havbasert fornybarnæring med tanke på at dette skal bidra til et grønt skifte. En forutsetning for at strategien lykkes i å bidra til et grønt skifte må være at man ender med å sikre nye, varige norske arbeidsplasser i industrier basert på fornybar energi.

Et godt eksempel på et land som har gjort dette er Tyskland, som alene skapte et så stort marked på sol at en stor industri utviklet seg, med en dramatisk nedgang i kostnadene som følge. Staten garanterte for et volum til lønnsomme priser for aktører som ønsket å bygge solkraftverk. Viktig å merke seg er at det tyske solevenetyret godt kunne blitt bare et stort marked, uten

den transformative industriveksten man opplevd, dersom man ikke hadde lyktes i å få leverandørkjeden til å utvikle seg parallelt med det voksende markedet. Prisene ble redusert med over 90% over tid. Dette var en meget god investering for Tyskland som stat, og Tyskland har gjennom dette fått til et grønt skifte innen denne sektoren.

Et annet godt eksempel er vindkraft. Danmark bygget opp på 70- og 80-tallet opp en vindindustri basert på støtte til vindkraft. Utviklere bygget vindparker, og industrien fulgte etter. Igjen et klassisk eksempel på samspillet mellom offentlige rammevilkår gjennom etableringen av et stort og langsiktig volum med påfølgende utvikling av leverandørkjeder og dramatiske kostnadsreduksjoner som resultat.

I begge tilfellene investerte statene store beløper initialt for å få disse investeringene tilbake med god avkastning gjennom skatter og avgifter da leverandørindustrien var veletablert og startet eksport i stor skala. I begge tilfeller lyktes man på grunn av, for det første; en gjennomtenkt og langsiktig strategi som fokuserte på de gitte nasjonale forutsetningene og samtidig ga tydelige signaler om hvordan man ikke bare skulle bygge opp et marked, men også en industri. For det andre, riktig timing.

Norges strategi

Hvordan kan Norge posisjonere seg?

Vi må slik vi ser det utarbeide en todelt strategi. En kortsiktig strategi der en demopark inngår og der målet er å stimulere til et grønt skifte nå. Videre er vi avhengige av en langsiktig strategi der vi som nasjon posisjonerer oss for å utnytte de store fornybare energiresursene vi har og som Europa trenger. Utvikler vi den kortsiktige strategien nå, vil Norge som nasjon øke den norske verdiskapningen dersom energiresursene i fremtiden skal bygges ut i stor skala i Norge.

Den kortsiktige strategien - å komme i gang

Innen offshore vind bør vi stimulere til et grønt skifte i dag mot et eksisterende og eksponentielt voksende kommersielt internasjonalt marked. Dette er uten tvil den korteste og mest effektive veien mot den helt nødvendige omstillingen det norske samfunnet må gjennom.

Norge har alle forutsetningene til å ta store markedsandeler innen dagens offshore vindmarked gjennom vår betydelige petromaritime industri. Vi mener at en må lytte til hva industrien selv sammen med flere av de offentlige instansene som jobber med dette temaet (Innovasjon Norge, ENOVA, NOWITEC, NORCOVE m.fl.) mener er nødvendig for å lykkes.

Det eksisterer per i dag ikke et marked for flytende offshore vind. Dette markedet må skapes. Det sentrale spørsmålet er hvem som er best tjent med å skape et slikt marked. Vi mener at de nasjonene som trenger disse løsningene mest, er de som kommer til å skape dette markedet. Det er land som:

1. Trenger betydelige mengder ny fornybar kraft i omleggingen fra fossile energikilder
2. Ikke har store tilgjengelige landarealer
3. Ikke har store kystnære arealer med grunne farvann

Norge tilfredsstiller ingen av disse kravene, og har dermed ikke et overordnet rasjonale for en slik utbygging. Norge som nasjon vil heller ikke ha økonomiske muskler alene til å gjøre som Tyskland. Vi kan ikke selv skape et langsiktig marked med stort nok volum til å utvikle en leverandørkjede for å få ned kostnadene innen et nytt marked som flytende offshore vind er i dag. Dersom vi i dag skulle satse på et fullskala flytende demonstrasjonsanlegg, vil sannsynligheten være stor for at vi sitter igjen med regningen uten å høste gevinstene. Skal Norge bygge en fullskala flytende vindpark, bør det være en del av en koordinert internasjonal satsing for å skape dette markedet.

Imidlertid mener vi det er helt klart at Norge bør posisjonere seg for dette markedet, som vi mener vil komme. *Spørsmålet er hvordan vi som nasjon kan gjøre dette?*

Det sentrale punkt vil være hvordan vi kan utvikle leverandørkjeden. Slik vi ser det, er den mest effektive måten å gjøre dette på å fokusere på et kommersielt tilgjengelig internasjonalt marked. Vi mener derfor at en må lytte til industrien selv. Det er et unisont råd fra bransjen om å etablere et fullskala demonstrasjonsanlegg i kommersiell størrelse i Norge. Da kan industrien få en arena til å demonstrere ny teknologi innen offshore vind; teknologi som allerede har vært anvendt innen den petromaritime industrien i en årrekke, i en utbygging rettet mot et eksisterende internasjonalt marked.

Staten har store eierposisjoner i selskaper som investerer i offshore vindkraftprosjekter internasjonalt. Vi mener at Staten gjennom et aktivt eierskap kan kreve som motytelse for at staten bruker store summer på finansiering av utenlandske vindparker at selskapene tilrettelegger for norsk leverandørindustri i disse prosjektene i enda større grad enn det som skjer i dag.

Lykkes vi med å etablere en leverandørkjede mot et eksisterende offshore vindmarked, er vi godt rustet til å ta store markedsandeler når markedet for flytende vind kommer. Lykkes vi ikke nå, vil vi risikere å miste muligheten både innen dagens bunnfaste - og fremtidens flytende offshore vindmarked.

Den langsiktige strategien – å skape verdier for generasjoner

Europa trenger ikke bare mer fornybar kraft. Det utvikles nå, og i de kommende år et enormt marked for fornybar balansekraft. Alle land må gå mot nullutslippssamfunnet. Hva dette kan få å si for Norge er blant annet avhengig av i hvilken grad vi kan sikre varige norske arbeidsplasser innenfor de raskest voksende fornybarindustriene.

I et slikt scenario må sannsynligvis store deler av sokkelen elektrifiseres. Dette medfører bygging av flere elektriske kabler fra land. Det er planer innen EU om et europeisk offshore supergrid der Norge er inkludert. Det fremstår for oss som åpenbart at regjeringen i energimeldingen bør utrede mulighetene for å planlegge de elektriske kablene til oljeplattformene også for integrering i et Europeisk supergrid. Da kan en høste nytte av disse investeringene lenge etter at oljefeltene er stengt ned.

Vindkraften må kobles sammen med sentralnettet. Sentralnettet bør kobles sammen med kontinentet gjennom flere eksportkabler og et fremtidig supergrid. Vi kan utvikle våre vannkraftverk til også å inkludere pumpekraftverk. Vi kan bygge ut vindkraft på land og offshore til sammen med

andre fornybare energikilder å dekke all innenlands forbruk. Når det produseres mer enn forbruket, brukes den til å pumpe vann opp i magasinene, og til eksport.

Norge kan frigjøre mesteparten av vannkraften til leveranser av balansekraft til kontinentet. Verdien av denne kraften (effekt) er vesentlig høyere enn leveranse av vanlig kraft (energi). Vi vil i et slikt system unngå de utfordringene vi har i dag med at ny kraft reduserer verdien av gammel kraft. *Vi vil dermed ha utviklet et energisystem som mange generasjoner vil kunne høste fruktene fra.* Samtidig er det helt klart at et slikt system vil utfordre dagens eierstrukturer, og føre til diskusjoner om hvordan disse er regulert. Men vi mener at disse stuktorene uansett vil bli utfordret i fremtiden.

De fleste kyststatene rundt nordsjøbassenget har store arealer tilgjengelig for offshore vind. Imidlertid finnes det også nasjoner med begrensede arealer både til lands og til vanns. Her har Norge en unik mulighet til å stille arealer i Norske farvann til disposisjon som kan tilknyttes et europeisk supergrid. Dette kan åpne opp for en storstilt utbygging både for bunnfaste og flytende installasjoner i norske farvann. Har vi etablert en leverandørindustri innen da, vil Norge som nasjon kunne ta store markedsandeler i det som da vil være vårt hjemmemarked.

Da Norge begynte utvinnignen av olje på norsk sokkel, ble det etablert et eget skatteregime som skulle stimulere til store investeringer, og dele risikoen mellom Staten og privat kapital. Denne modellen har vist seg meget vellykket. Norge bør vurdere om et slikt incentiv vil være gunstig for industrien og nasjonen i forbindelse med en offensiv langsiktig strategi som krever store investeringer fra norske og internasjonale aktører.

Energimeldingen bør inneholde en helhetlig energi-, nærings-, og klimapolitikk som inkluderer en kortsiktig og en langsiktig strategi kombinert med omlegging av skattesystemet etter lærdom fra oljealderen. Dette vil sikre at Norges velferd også i fremtiden er fundert på det vi kan best; forvaltning av våre energiressurser. Vi må tørre å tenke nytt, slik som tidligere generasjoner har gjort før oss.

for Havgul clean energy AS

Harald Dirdal
Daglig leder